

Négyezer éves szőke nő kínai sírban

A sanghaji Nemzeti Múzeumban kiállították két nőnek négyezer évesre becsült mumifikálódott tetemét, a sírjukban talált mellékletekkel együtt. A két sirt Kína északnyugati részén, a Lop-Nor-sóstó közelében tárták fel, *Hszincsiang* tartomány sivatagos részén, nem messze a hajdani selyemúttól. Azon a vidéken az akkori éghajlat hasonlíthatott a maihoz, hiszen a sírokban talált növényi maradványok ugyanazoktól a szárazságtűrő fajoktól valók, amelyek ott ma is nőnek.

Amikor rábukkantak e sírokra, mind a két nő fejét olyan csúcsos „fülvédős” nemez fejdísz borította, amilyen a harcosok sisakja, míg a lábukon tehénbőrből készített és bőrszíjjakkal összefogott saru volt.

A fiatalabbik — gyapjúlepedőbe burkolt — nőt 1979-ben találták meg; halálakor húszéves lehetett. Jó állapotban megmaradt *sötétszőke haja* a válláig ért, ma is jól látszanak vékony ajkai és hajlott orra. A másik — negyven évesre becsült — nőnek 1980-ban bukkantak a sírjára. Őt birkabőrbe takarva temették el egy gödörbe, egy 8 m magas sírdomb alá. A 152 cm hosszú tetem az ösz-szeszáradás miatt alig nyom 10 kilót, mégis olyan állapotban maradt meg, hogy benne az izmok és a tüdőlebe-nyek még rugalmasak, s a szíve, a mája, a veséi, a lépe, sőt az erei és a húgycsőve is jól tartósodtak. Vörö-sesbarna bőre, akárcsak a haja és a körmei, szintén jó állapotban őrződ-tek meg. Halálát valószínűleg annak a szilíciumnak a tüdejében való fel-halmozódása okozta, amelyet a Hszincsiang sivatagos területein ma is gyakran végigsópró homokfúvások juttattak belé.

A két tetem iránt nemcsak azért nagy az érdeklődés, mert ennyire jó állapotban őrződtek meg, hanem azért is, mert a sírmellékletekből sok minden megtudható arról a *társadalomról*, amelyben éltek. Ezekből a sí-rokból került elő a Kínában föllett *legrégibb* gabonaszem, gyapjú- és nemezanyag, kosáráru. Öt darab — fából, csontból, illetőleg kőből készí-tett, 5–50 cm méretű — *női szob-rocskát* is találtak bennük; ezeknek is csúcsosan fésült frizurájuk van, arcuk hosszúkás, finom vonalú, szemük, orruk és a szájuk feketére, il-letőleg pirosra van festve. Edényt a sírokban nem találtak, de voltak bennük 15–40 cm magas, élelmiszert tartalmazó, választékos ízléssel ki-dolgozott fonott *kosarak*, továbbá sok, felfűzhető ovális jade- és csontgyöngy.

Az i. e. XXI–XVI. század közötti társadalom, amelyben a két nő élt, szarvasmarha- és juhtenyésztő, de növénytermesztő is lehetett, s együtt létezett az első nagy kínai dinasztia, a *Hszia* társadalmával, de — s erre az edények hiányából következtetnek — annál kevésbé lehetett fejlett.

A negyven évesre becsült nőt birkabőrbe takarva temették el

A fiatalabbik nőnek sötétszőke volt a haja, vékony az ajka, hajlott az orra

A gazdag sírmellékletek azt sejtetik, hogy a két nőnek megkülönböztetett rangja volt. A legnagyobb talány az, hogy az egyik nő *szőke* volt, tehát nem tartozott a Kínában ma is uralkodó, közismerten koromfekete hajú *han* etnikumhoz. *De akkor ki lehetett ő?* Ezt a rejtélyt még nem sikerült megfejteni. (*La Recherche*)

Mélymerülési világcúcs

J. Hasenmeyer nyugatnémet barlangkutató az *Avignon* melletti *Fontaine de Vaucluse*-barlangban 200 m-es mélységbe ereszkedett le, s ezzel új föld alatti világcúcsot állított fel. Kilenc óráig tartott, amíg Földünknek ebben az eddig ismert legmélyebb barlangjában elérte ezt a mélységet. Teljesítményével megdöntötte az *autonóm* — vagyis a búvárgömb és a felszínnel való közvetlen kapcsolat nélküli — mélymerülés rekordját is. (Az eddigi csúcsot 110 m-rel az Egyesült Államokban érték el.)

Hasenmeyer fel akarja deríteni, hogy milyen mélyen rejlenek a karsztforrások vízjáratai a Földközti-tengert övező mészhegységekben. A csúcsteljesítmény ellenére a kutató nem tudta megvalósítani célját, mert merülését még a forrás legmélyebb szifonjának elérése előtt abba kellett hagynia. (*Frankfurter Allgemeine Zeitung*)